

Obrazec IV. k §. 28.

Izkaz zglednic (primerjalnic).

Kako se občini pravi
Red ali način obdelave
Vrsta

Zglednice kakošne so:

Deli, iz katerih obstoji prst ali živa zemlja
Kako globoka je prst
Spodnja zemlja
Kako leže, proti kateri strani sveta visé, koliko imajo
vlage in s katerimi posebnostmi se odlikujejo
Lastnikovo imé in stanovališče
Imé posestva po legi
Kako je podoba in naznamba mejašev

..... dne
Okrajna cenilna komisija.
(Podpisi.)

Obrazec V. k §. 33.

Sestava vrstilnih tarif.

Okraj
Vrstilni odsek
Čisti prinos v denarji
njiv }
travnikov } v 8 vrstah
vrtov }

..... dne
Deželna komisija.
(Podpisi.)

Obrazec VI. k §. 36.

Vcenilni register

in zrajtani čisti prinosi posamnih parcel po cenah, ki jih deželna komisija za uravnavo zemljiškega davka dne ... postavila.

Posestni list

Po vcenitvi } obdelovanjski red
} vrsta
Po vgovoru } obdelovanjski red
} vrsta

A. Površje ali prostor davčnih zemljišč po oralih sež
Po raznem obdelovanju in vrstah

Površje po oralih sež.

Čisti prinos po gold. in krajc.

A. Čisti prinos po gold. in krajc.

B. Površje ali prostor davka prostih zemljišč

Stavišča in dvorišča po oralih sež.

druga po oralih sež.

Opomba

Obrazec VII. k §. 36.

Sestava podobrotnih vrst za vsako občino.

Obdelovanjski red ali način

Parcelna številka od — do —

Površje ali prostor po vrstah

Skup vsi predeli

Čisti prinos po vrstah

Skup vsi predeli

Obrazec VIII. k §. 36.

Okrajni pregled,

kteri kaže njive in njih prinos, travnike, puščine (nerodnice) in skupni znesek vsega površja tudi z nérodnim svetom vred.

Obrazec IX. k §. 36.

Glavni pregled,

kteri kaže prostor in letni čisti prinos njiv in travnikov, potem prostor davka prostih in nérodnih zemljišč, skupni znesek } površja rodnih zemljišč } letnega čistega zneska } poprek na en oral in skupni znesek vsega površja, tudi z nérodnim svetom vred.

Vidili Sestavljen dne ...
... dne ...
Okrajna cenilna komisija (Podpis.)
(Podpisi.)

Kmetijski glasi z Nanosa.

Iz Poddrage na Vipavskem.

V 27. listu „Novic“ t. l. se bere, da se naša gnojnica v potok oceja, in naj bi se griček Gorica prekopal, ondi voda vjela in na travnike spravila ali pa na polji vlovila. Al vse to je nemogoče; Gorica je že precej visok griček iz trdega soldana; za njega prekop trebalo bi dosti stroškov. Ovira bi bila pa tudi ta, ker je pod njo žitno polje s trtami obdano in lastnina več gospodarjev, kateri ne bi bili zadovoljni, da bi po njih njivah gnojnica tekla, ker imajo travnike tako odločene, da bi jim prav malo ali celó nič ne koristila. Ravno tako nemogoče je, kar misli dopisnik, da bi se še le na polji voda razpeljevala, kjer ondi so tudi žitne njive s plantami; tedaj bi to delalo neslog.

Jaz mislim, da vsak gospodar si svojo gnojnico lahko brez velicnih stroškov prihrani, in sicer tako-le. Naj si vsak govedine hleve kakor tudi svinjake tako napravi, da se gnojnica v poseben, zraven gnojišča v ta namen nalašč jami podoben, izkopan prostor izteka; iz stranišča naj en vodotoč pelje v gnojnik, da se vsa tista gnojna voda iz njega izcejati more v prostor, kakor se iz hlevov izceja; iz lijakov naj se tudi obrne tje v tisti prostor, ki je za gnojnico. Gnojnik naj se napravi tako, da se vsa tista gnojnica va-nj izteka, kakor vsa druga gnojna voda. Ob času suše naj se gnoj večkrat s to gosto gnojno vodo poliva, kajti gnoj, s tako vodo polit, je veliko mastnejši in zdatnejši kakor drug. Spomladi naj ostalo gnojnico vsak na svoje travnike izpeljava, tako bode slednji imel korist svoje gnojnice.

Marsikter gospodar žene svoja mlada teleta v rovté na pašo, od ktere nima pravega dobička. Slišal sem že pritožbe, da so slabša teleta domú dobili, kakor so jih na pašo dali, in zraven tega morala se je za-nje draga pašnina plačati.

Poddraška soseska skupno vživa goro Nanos. Tukaj so prav dobri pašniki za goveda; slišal sem od sivoglavih starčekov, da niso poznali svojih telet, ko so v jeseni domú iz paše prišla. Na goro naj bi se ne dajala samo teleta, ampak tudi vse nemolzne krave, in sploh vsa živina, ktera domá ne rabi.

Na gori bi pa potem morala biti vsaj dva junca, da bi se krave in zadosti stare junice plemenile. Junca bi se morala zunaj čede pasti, da bi se premlade junice ne oplemenile. Lahko bi se po takem domá prihranila piča, ktere potrebuje živinica, ko iz paše pride. Veliko bi se mladih drevesec, ktera po domačih pašnikih na redko rastejo, pred govejim zobom privarovalo in sčasoma na veliko korist gospodarju priredilo; veliko bi se piče (krme) domá prihranilo in tako več živine čez zimo redilo.

Pri nas je treba vole zmiraj podkovane imeti. Ako bi se naši junčki na gôri celo poletje pasli, vtrdili bi se jim parkeljčki; ker je gori bolj skalnato kakor pri

nas, ne bi trebalo tako pogostoma, kader odrastejo, kovaču pošiljati jih.

Za vsako dobro reč treba je več ali manj denarja potrošiti; saj tudi nobeden ni v stanu po obrestih pred prašati, dokler ne posodi ali pa kam drugam denarja ne obrne, da mu obresti donaša. Na naši gori je 128 posestnikov sè Št. Vidci, kateri z nami vred goro uživajo. Nanos bi moral imeti prostoren hlev, da bi se vsa čeda lahko pred slabim vremenom obvarovala; v njem bi moral prostor biti nad živino za ljudi, da zavetje imajo v slabem vremenu pred dežjem, točo, bliskom in treskom, in jim ne bi treba bilo pod prostim nebom bridko zdihovati. Hlev narediti gotovo ne bi veliko stalo, kajti kamenja se dobí kolikor treba; škrilovja za streho tudi; pések bi se prek poti dobil; apnéica bi se lahko napravila in les bi se iz gozda pripeljal. Zraven hleva bi moral biti vodnjak, da bi vsa strešna voda va-nj tekla, za človeško rabo. 128 posestnikov vse to brez velikih stroškov zmore, in brž, ko bi začeli obresti gore uživati, bi slednji na ves trud in na vse stroške precej pozabil. Živina je, hvala Bogú, z vodo preskrbljena.

Filip Trost.

Podučne stvari.

Košček poduka

o nabiri novincev v vojaški stan.

Nabiranje novincev je pred durmi. Če tudi smo v novi vojni postavi ob svojem času že govorili, naj vendar na kratko posnamemo poglobitve pogoje, pod katerimi je kdo vojaščine prost.

Popolnoma prost je vsak, kdor je že 36 let star.

Začasno prosti so oni, ki še niso 32 let stari, pa so že za vojake služili. Ako vojska žuga, se vzamejo taki v reservo ali med brambovce.

Začasno prost je edini sin tacega očeta, ki si nič zaslužiti ne more, ali pa vdove matere. Na starost očetovo se tù ne gleda; al tak mora biti oče, da si nič zaslužiti ne more; to odloči asentna komisija. Mati vdova pa, če je tudi v stanu si kaj zaslužiti, ima pravico do tega, da si jej oprostí njen sin, ako je njen edini sin. Ta dobrotá dohaja tudi nezakonski materi, ako je sin njen edini sin, ne pa nezakonskemu očetu.

Začasno prost je tudi edini vnuk starega očeta (deda) ali vdove stare matere (babice). Al svojih lastnih živih sinov ne smeta imeti in tudi nobena družega vnuka ne, ki si kaj prislužiti more.

Začasno prost je brat, kateri ima bratov ali sester, ki nimajo ne očeta ne matere več. On mora pa svojim bratom in sestram edini biti, ki si kaj zaslužiti more, in vsi morajo biti zakonskega rodú.

Pri razsojevanji tega, ali je kdo edini sin, vnuk ali brat, se pa ne štejejo taki brati, kateri že služijo za vojake bodi si v liniji ali v rezervi ali pa so na odpustu (urlavbu); pa tudi taki se ne štejejo, ki še niso 18 let stari, ali taki, ki si ne morejo nič zaslužiti. Za oproščenje veljajo vsi ti primerljeji le takrat, ako na tacega, ki se ima oprostiti, zares pride to, da mora rediti stariše, starega očeta ali staro mater, brata in sestre, in da jih tudi res redí. Od tistega dneva pa, ko jih ne redí več ali da ga zato ne potrebujejo, ni več vojaščine prost, če je v letih vojaških.

Zgodovinska črtica o davkih.

Mnogovrstni so potje do denarja; nič manj mnogovrstna je pa tudi premetenost, pridobljeni denar iz žepa posamesnih ljudi izvoditi v veliko splošno državno

vrečo. Kdo bi našteval vse, od česar se je že plačeval davek, in vse pretveze iznajti nove, in zvikšati stare davke?

V prvi vrsti je bil človek tisti, ki se je nadačal kot človek, in potem njegovo delo.

Stare čase znimar pustivši ozrimo se le v novejše, in našli bomo naslednje davke:

1702. leta bila je v Prusiji, ktera je mnogo mnogo denarja potrebovalo, ko je postala kraljestvo, vpeljana glavnina ali glavni davek. Tega davka ni bil nikdor prost, še celó kraljevska rodovina ga je morala plačevati; takrat je vendar vsak vedel, če je bil tudi prav neumen, da ima glavo; tako je dandanes še na Angleškem. Kralj je za svojo glavo plačeval po 4000, kraljica po 2000, dedič-kraljevič po 1000, in daljni sorodniki po 600, 400 in 300 tolarjev. Vojaki od maršala do stabnega častnika so vsako leto plačali eno mesečno plačo. Največ tega davka pa so, kakor je sploh še dandanes navada, plačali nižji stanovi: rokodelski pomočnik je plačeval po 12, kmet po 8—12 grošev, dniarice po 4 groše.

Štric tega davka bil je, če tudi ne dolgo, deviški davek. Vsaka devica je od 20. do 40. leta, če se ta čas ni omožila, po 1 tolar plačevala na leto. Ta davek je imel namen, spodbujati jih k možitvi. Razumnejše bi pač bilo, da bi se bil ta davek naložil fantom, ki se ne marajo ženiti.

S temi davki so si roko podajali davki od stvari, ki so le bolj potrata ali nagizda, na pr. od kočij, a le v glavnem mestu, za poškodovanje tlaka od 12 grošev do 3 tolarjev; ženske so od kinča ali lišpa na glavi plačevale po 1 tolar; od nogovic, črevljev, šolnov, šlebedrov za vsak par kakor tudi za vsak klobuk plačevalo se je po 1 groš; med davki, ki so največ nesli, bil je davek od lasulj (barok) vpeljan 1698. leta, — ta davek je bil ob enem tudi bramba domačih izdelkov, kajti francoska lasulja je stala 25, pruska le 6 odstotkov prave cene; 1701. leta je Francoz Elija Papus ta davek vzel v najem; ker pa ni bilo moč v okom priti kontrabantu, in ker so oni, ki so nosili lasulje, morali vedno seboj nositi tudi privoljenje za lasuljo, da jim niso bile strgane z glave, zato se je najem koj drugo leto opustil in ta davek vredil tako, da so najviši dvorniki in vojaki plačevali po 2½ tol., drugi uradniki in oficirji do majorja po 2 tolarja; uradniki do tajnikov po 1 tolar; nižji uradniki, strežaji, kupci, kramarji in meščanje po 16 grošev; rokodelski pomočniki, služabniki in vsi drugi po ½ tol. Ta uredba je bila nova v Prusiji, davka pa Prusi niso prvi vpeljali; v Saksoniji ga je vpeljal deželni zbor 1676. leta, in vsaki lasulji postavil 10 tol. cola, češ, da bode ustavil gizdavost, kar se pa ni zgodilo.

Na Angleškem je enak davek, kterege je o času francoske prekucije vpeljal Pit, imenuje se davek od bele moke (štupe), s katero se potresajo lasje. Še dandanes so angleških velikašev strežaji črnih las, brk in brad videti z dragimi belimi potresenimi lasmi. Pita so takrat zasmehovali ter se iz njega norca delali.

Pit in pomanjkanje denarja za tadašnjo vojsko sta vpeljala davek od oken, ki je nehal še le 1851. leta. Tudi ta davek so zasmehovali in se mu odtegovali s tem, da so zazidavali cele vrste oken z napisi: Pitovi spisi knjiga I., II., III., IV., V., VI. itd. Tudi na Nemškem se je bil vpeljal ta davek. Maks Heinrich bavarski (od 1650. do 1688. l.) je bil na vsako šipo po 3 solde postavil davka.

Vrnimo se na Prusko, ktero je že od nekdanj najbolj slovélo z davkarskimi postavami. Ne le nagizda se je nadačevala, ampak tudi stvari, na videz nagizdne, v resnici pa potrebne za življenje. Taki so bili davki